

ПРОТОКОЛ

СЪБИТИЕ: Работна среща

ТЕМА: „Актуално за хода на преговорите и финализирането на Стратегическия план по ОСП за периода 2023-2027“

ДАТА: 26 юли 2022 г.

МЯСТО: х-л Метрополитън, гр. София

МОДЕРАТОР: Таня Георгиева и Даниела Михайлова, ключови експерти към ЗУ на НСМ

БРОЙ участници: 35

ЗАПИС/ПРОТОКОЛ ОТ СРЕЩАТА

ОСНОВНИ ЦЕЛИ: да се създадат условия за открита дискусия и получаване на обратна връзка от заинтересованите страни относно проекта на Стратегически план по ОСП 2023-2027; да бъде предоставена своевременно актуална информация за хода на преговорите с ЕК относно проекта на Стратегически план по ОСП 2023-2027; принос за прозрачността на процеса по финализирането на стратегическото планиране за ОСП 2023-2027; да се създадат условия за открит взаимен обмен на опит, знания и информация, както и за поставяне на въпроси, търсене на решения на общи проблеми и пр. по поставената тема; да се отговори на очакванията на земеделската общност относно ангажираността ѝ в процеса по финализирането на проекта на Стратегически план по ОСП 2023-2027; да се осигури подкрепа на УО за новия програмен период; популяризиране дейността на НСМ и привличане на нови членове.

ПРЕДСТАВИТЕЛИ/заинтересовани страни: представители на МЗм, НПО, НССЗ, ССА и представители на сдружения и консултанти, експерти от ЗУ на НСМ.

КОМЕНТАРИ/бележки: Г-жа Таня Георгиева откри работната среща и обърна внимание на някои организационни аспекти, свързани с попълването на анкетата за оценка на събитието и регистриране в присъствения списък.

Присъстващите бяха запознати с целите, приоритетите и дейностите от работата на ЗУ на НСМ към ПРСР 2014-2020, както и с целта на срещата.

Г-н Момчил Неков, заместник-министър на МЗМ, откри работната среща, благодари за получената покана и запозна присъстващите с хода на преговорите и финализирането на Стратегическия план по ОСП за периода 2023-2027 г.

В рамките на програмата, която е приета, г-н Неков отбеляза, че политиката за извършване на реформи, чрез инструментите на ОСП, е основна за развитие на сектор „Земеделие“ и постигане на висока конкурентоспособност, поради което в новия СП е заложено високо национално съфинансиране.

Беше представена хронологията на постъпилите 405 коментари и напредъка по тяхното отразяване, както следва:

- Общи коментари, в това число SWOT анализ, интервенционна логика, бюджет, общи части - 101.

- Коментарите, касаещи Зелената архитектура, в това число еко схеми, агроекология и климат, са 156. Коментарите по интервенциите, отнасящи се до развитие на селските райони (без зелена архитектура), са 79. Коментарите по интервенциите, свързани с директни плащания (без зелена архитектура), са 12 и коментарите по секторните интервенции са 57.

Към месец юли в рамките на преговорният процес са обсъдени 37 %, или 150 коментара, а като предстоящи за обсъждане остават 63% или 255 коментара.

Във връзка с директните плащания и по-конкретно темата, свързана с необвързани директни плащания, коментарите относно по-справедливо насочване на директните плащания ще бъдат затворени заедно. Пълният анализ на структурата на стопанствата ще бъде допълнен със статистическа информация за влиянието на всички инструменти върху подпомагане на доходите. В общия случай ще се приспадат заплатите от селскостопанска дейност, декларирани от земеделския стопанин преди налагане на таван на плащането за основното подпомагане на доходите.

За прилагане на преходната национална помощ за тютюн е изпратено писмено запитване до Европейската комисия относно методологията, която се планира да се приложи.

По подхода WOMP от страна на Европейската комисия са изпратени общо 14 коментара, които най-общо са свързани с предоставяне на допълнителна информация на Европейската комисия и в текста на интервенцията по WOMP от Стратегическия план. Два от коментарите са затворени на проведената с Европейската комисия среща. По един от коментарите Управляващия орган на ПРСР е предоставил на Европейската комисия допълнителни разяснения относно структурата на прилагане на WOMP през периода 2023 – 2027 г. и планираните облекчения в процеса.

По три от коментарите се чака информация от Европейската комисия.

Като основни акценти от представените коментари на ЕК и части от предложените решения и отговори на българските власти, могат да бъдат посочени:

1. Решения относно увеличение/разпределение на бюджета за околна среда и климат, свързани с искането на ЕК България да покаже по-ясно повишена амбиция във връзка с планираната зелена архитектура по отношение на целите, свързани с околната среда и климата, като използва качествени и количествени елементи (например финансови средства и показатели).

В тази връзка, и с оглед променената икономическата ситуация, в резултат на войната в Украйна и гарантиране на продоволствената сигурност, България като цяло повишава екологичната си амбиция, инвестирайки държавни средства много над минимално заложеното в Регламент 2021/2115.

2. Решения относно демаркация, допълняемост, кумулиране на мерки в първи и втори стълб и между двата стълба, както и отпадане на мерки/сливане, свързани с искането на ЕК да бъдат по-добре обяснени допълняемостта и връзката между екосхемите, ангажиментите в областта на агроекологията и управлението на климата, които, изглежда, се припокриват в някои случаи, и инвестиционните интервенции.

В тази връзка, ще бъдат предприети необходимите последователни действия от няколко дирекции в МЗм, за да се отговори на коментарите, свързани с допълняемостта и разграничаването (демаркацията) между базовото законодателство в частта предварителна условност и предложените Еко-схеми, както и областта на агроекологията и управлението на климата (в т.ч. интервенцията за „Биологично производство“). По отношение на агроекологичната интервенцията за „Създаване и възстановяване на екологичната инфраструктура“ ще бъде взето решение дали да бъде формулирана като инвестиционна (горска), с цел по-добра демаркация с Еко-схемата за „Поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура“ и коментарите по отношение на интервенцията от ЕК и възможностите за финансиране (изчислените ставки).

3. Решения относно нови интервенции/промяна на текущи в контекста на руската инвазия в Украйна, свързани с искането на ЕК България да обмисли специфични интервенции за укрепване на своите вериги на доставки на храни и на селскостопанските системи.

4. Решения, свързани с изясняване допустимостта и недопустимостта на секторите в съответствие със списъка, определен в член 33 от Регламента за стратегическите планове, например: картофите за консумация не са обхванати нито от сектора на картофите за нишесте (з), нито от сектора на плодовете и зеленчуците (с); кои видове пиперки са допустими за съответните интервенции, а също така следва да се уточнят и протеиновите култури, за да се избегне припокриване с подпомагането за зеленчуци (фасул, но също и зелен грах, прибран в незрял или зрял стадий).

5. Решения относно подпомагане на пчелите в агроекология, свързани с искането на ЕК България да преразгледа тези ангажименти по съответния начин, например чрез определяне на плащане на хектар (или диапазони на плащанията на хектар, или средно плащане на хектар, ако е обосновано), отразяващо направените допълнителни разходи и пропуснатите приходи от поетите задължения, като стойностите на показателите за резултати и крайни продукти трябва да бъдат съответно коригирани.

6. Решения относно хуманно отношение, свързани с искането на ЕК България да насърчи отглеждането на животни в незатворени системи за отглеждане на кокошки носачки, телета и свине майки.

7. Решения относно подпомагане на биологичното производство, а именно в кой от двата стълба ще остане подпомагането за поддържането на биологичното земеделие, за да изпълни член 70, параграф 10 и член 31, параграф 9 от Регламента за стратегическите планове, и да поясни разликата между тези две интервенции.

8. Решения относно методиката за гарантирани бюджети на общинската мярка, свързани с искането на ЕК България допълнително да разработи принципите за подбор, като се отразят установените потребности на селските общности и приоритетите, а също така и като се вземе предвид отпуснатия бюджет.

9. Решения относно управлението на риска, свързани с искането на ЕК България да изясни дали подпомагането за застрахователни премии обхваща само застраховането на реколтата, или също и застраховането на селскостопанските животни, и да посочи дали застраховката покрива единични или многократни загуби.

10. Решения относно мярката за къси вериги, свързани с искането на ЕК България да опише по-подробно различните етапи на сътрудничество (допустимите бенефициенти, принципите на подбор, условията за допустимост, формата и процентът на подпомагане и свързаните с тях единични суми).

11. Решения относно увеличение на бюджета за АКИС, свързани с настояването на ЕК България да увеличи бюджета за интервенциите в рамките на АКИС. Към момента 2% от бюджета е заделен за интервенции за обучения, консултантски услуги и демонстрационни дейности, а средно този процент в други държави е 6-7%.

След представяне на коментарите на ЕК по Стратегическия план и напредъка по тяхното отразяване, към г-н Неков бяха отправени въпроси и коментари. Като част от бяха свързани с:

- Липсата на интерес за създаване на нови групи/организации на производителите, поради невъзстановяването на ДДС от страна на държавата, при условие, че обединяването е европейски и национален приоритет.

- Посочване на законодателството, което следва да бъде променено до края на 2022 г. (ЗПЗП, ЗХ и др.).
- Промените в ЗУСЕСИФ и включването на Стратегическия план в закона и изразеното желание на присъстващите за провеждане на дискусия с по-широк кръг заинтересовани страни, с цел отчитане на наличната специфична нормативна уредба, регламентираща функционирането на земеделските фондове.

Втората част на събитието започна с представяне на основните коментари от страна на ЕК за предложените интервенции по Стълб 1 в Стратегическия план за ОСП за периода 2023-2027 от г-жа Аделина Стоянова. Като основни акценти от представените коментари от страна на ЕК и проведените дискусии по време на тяхното представяне могат да бъдат посочени:

- Пълният анализ на структурата на стопанствата ще бъде допълнен със статистическа информация за влиянието на всички инструменти върху подпомагане на доходите.
- Пълният анализ на структурата на стопанствата ще бъде допълнен със статистическа информация за влиянието на всички инструменти върху подпомагане на доходите. В общия случай ще се приспадат заплатите от селскостопанска дейност, декларирани от земеделския стопанин преди налагане на таван на плащането за основното подпомагане на доходите.
- Разграничаване и демаркация на интервенциите в сектор „Биологично земеделие“, предвидени за финансиране чрез ЕФГЗ и ЕЗФРСР, след като Националният план за биологично производство бъде финализиран и приет.
- Адаптиране на предложените интервенции и актуализиране на заложените показатели за постигане на основните цели, във връзка с войната в Украйна.
- Предоставяне на допълнителна информация във връзка с налагането на тавани в директните плащания.
- В процес на подготовка е и промяна на ЗПЗП, както и изготвяне на екологична оценка във връзка с финализирането на Стратегическия план за ОСП за периода 2023-2027.
- Във връзка с последиците от войната в Украйна е постигнато съгласие угарите да бъдат използвани за производствени площи. Също така, в момента тече дискусия между ДЧ и ЕК във връзка с прилагането на стандартите за ДЗЕС, като най-често коментираните стандарти са два, свързани със сеитбообращението и с оставянето на 4% непроизводствени площи.
- Беше поставен въпросът за правните основания за непроизводствените площи до създаването на слой „Екологично насочени площи“, като дискусията все още продължава.
- По отношение на определението за „активен стопанин“ няма съществена промяна от действащото и към момента определение. Разликата е, че за новия програмен период се приема, че всички, които получават директни плащания до 5000 евро,

т.е. малките стопани, отговарят на определението, а всички, които получават ДП над 5000 евро трябва да докажат, че отговарят на условията. Ако към момента ДФЗ са проверявали само фермерите, които влизат в негативния списък, то сега ЗС ще трябва да доказват, че отговарят и на условия за активен земеделски стопанин.

Втората част на събитието продължи с представяне на основните коментари от страна на ЕК за предложените интервенции по Стълб 2 в Стратегическия план за ОСП за периода 2023-2027 от г-жа Мария Христова и г-н Милен Кръстев. Като основни акценти от представените коментари от страна на ЕК и проведените дискусии по време на тяхното представяне могат да бъдат посочени:

- Коментарите на ЕК по отношение предложените интервенции по Стълб 2 в Стратегическия план за ОСП за периода 2023-2027 са 79 на брой и са свързани основно с изискването на допълнителна информация, връзки със SWOT анализите, допълнителни обяснения, корекции в индикаторите и др.
- По подхода ВОМР от ЕК са изпратени общо 14 коментара, които най-общо са свързани с предоставяне на допълнителна информация на ЕК и в текста на интервенцията по ВОМР от СПРЗСР. Два от коментарите са затворени на проведената с ЕК среща, а по един от коментарите УО на ПРСР е предоставил на ЕК допълнителни разяснения относно структурата на прилагане на ВОМР през периода 2023 – 2027 г. и планираните облекчения в процеса. По останалите коментари УО на ПРСР ще добави съответната необходима информация в интервенцията по ВОМР
- С ЕК е обсъден предложеният подход за подбор на проекти, в т.ч. гарантирани бюджети за общините на територията на селските райони на страната. Представен е подходът за приоритизиране на селските райони на страната и установените потребности в тях.
- В интервенциите, за които е приложимо са включени текстове свързани с бъдещото европейско законодателство в областта на държавните помощи.
- Направено е разграничение за типа инвестиции в трите интервенции за напояване в рамките на земеделските стопанства и извън тях - за изграждане на нови и ремонт/реконструкция на съществуващи.
- В част от интервенциите са прецизирани резултатните индикатори и специфични цели.
- В интервенцията за неземеделски дейности са включени конкретни текстове, свързани с биоикономиката.
- Също така, са добавени текстове, свързани с производството на енергия от ВЕИ за собствено потребление, както и са описани по-подробно допустимите инвестиции в отделните интервенции, както и принципите за приоритизиране.

- По отношение на темата за AKIS/интервенции, свързани с трансфер на знания и иновации, са направени 18 коментара от страна на ЕК, като постигнати резултати могат да бъдат посочени:
  - Интервенция „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ ще бъде достъпна както за публични така и за всички частни консултантски организации.
  - Консултантски пакети 4, 5, 6, 7, 8, 9 и 10 ще се предоставят на всички земеделски стопани (без ограничение на размера на стопанства им).
  - Координационното звено към AKIS ще има ангажимент да обучава екипите на всички одобрени консултантски организации ежегодно. Стратегията за AKIS е в процес на доразвиване на дейностите, за да се създадат по-добри предпоставки за интерактивни иновации.
  - Съставът на оперативни групи ще бъде по-отворен (задължително участие само на земеделски стопани, с изключение на случаите, когато проектите са в сферата на горското стопанство).
  - Авансовите плащания ще са допустими за проекти на оперативни групи
  - Ще се подпомагат и оперативни групи, чиито проекти са свързани с производство на продукти, попадащи извън Анекс I от ДФЕС.
  - В рамките на интервенция „Професионално обучение и придобиване на умения“ ще бъде предвиден принос към Резултатен индикатор R.28 „Брой лица, които се възползват от съвети, обучение, обмен на знания или участващи в оперативни групи на Европейското партньорство за иновации (EIP), подкрепяни от ОСП, свързани с ефективността, свързана с околната среда или климата”.
  - Демонстрационните дейности, които се провеждат в рамките на земеделски стопанства ще получават приоритет чрез критериите за подбор на проекти по интервенция „Професионално обучение и придобиване на умения“.
- Основният коментар на ЕК е свързан с недостатъчния предвиден бюджет за този вид подпомагане.
- Беше обсъден напредъка на подготовката на закона за браншовите организации във връзка с получаването на предимство по някои от интервенциите.

В заключение, всички присъстващи се обединиха около идеята, че подобен вид срещи с широк кръг заинтересовани страни са много полезни и би било добре да бъдат организирани периодично, а резултатите от тези срещи да бъдат анализирани и взети предвид при подготовката на новия програмен период.

Дискусията приключи към 17.00 ч., след което работната среща беше закрыта официално.